

Kaynak Tabanlı? ??letme Yetenekleri Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Kaynak Tabanlı? ??letme Yetenekleri Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=24510>

Özet

Kaynak Tabanlı İşletme Yetenekleri Ölçeği, Acar ve Zehir (2008) tarafından, işletmelerin sahip olduğu kaynaklara dayalı stratejik yeteneklerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir araçtır. Ölçek, toplam 47 maddeden oluşmakta olup, işletme yönetiminde kritik öneme sahip sekiz temel alt boyutu kapsamaktadır. Değerlendirme, 7'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullanılarak yapılmaktadır. Bu ölçek, firmaların rekabet avantajı yaratma ve sürdürme kabiliyetlerini, Kaynak Tabanlı Görü (Resource-Based View - RBV) teorik çerçevesi içinde ampirik olarak incelemek için tasarlanmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde yapılan psikometrik analizler, yüksek düzeyde güvenilirlik (Cronbach Alfa: 0,921) ve güçlü yapısal geçerlilik sergilemiştir. Ölçek, işletmelerin yalnızca fiziksel kaynakları değil, aynı zamanda soyut yeteneklerini (öğrenme, yönetim, ortaklık kurma) de kapsamlı bir şekilde değerlendirerek stratejik yönetim araştırmalarına önemli bir katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Kaynak Tabanlı Yetenekler, İşletme Yetenekleri, Stratejik Yönetim, Likert Ölçeği, Faktör Analizi, Güvenilirlik, Kaynak Tabanlı Görü.

Yazarlar

A. Zafer ACAR, Cemal ZEHİR.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, Kaynak Tabanlı Görü perspektifinden hareketle, işletmelerin sürdürülebilir rekabet avantajı elde etmelerini sağlayan temel yetenek setlerini sistematik ve standart bir şekilde ölçmektir. Geliştiriciler, Türkiye'deki işletme ortamına uygun, geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı oluşturmayı hedeflemiştir.

Ölçek, işletme yönetiminin çeşitli fonksiyonel alanlarında (pazarlama, üretim, lojistik, bilgi sistemleri) var olan yeteneklerin gücünü belirleyerek, yöneticilere ve araştırmacılara stratejik karar alma süreçlerinde kullanılabilecek somut veriler sunar. Bu sayede, hangi yeteneklerin rekabet üstünlüğüne en çok katkı sağladığını anlayılabilir.

Yapı

Kaynak Tabanlı İşletme Yetenekleri Ölçeği, işletmelerin rekabetçi üstünlüğünü belirleyen temel yetenekleri temsil eden sekiz farklı alt boyutu ölçmektedir. Ölçek, toplamda 47 maddeden

oluşturmaktadır ve bu maddeler, keşifsel faktör analizi sonucunda belirlenen aştaki sekiz faktör altında toplanmıştır:

Global Yetenekler (4 madde): İşletmenin uluslararası pazarlara açılma ve global pazarlama stratejilerini başarıyla uygulama kabiliyeti.

Yönetim Yetenekleri (6 madde): İşletme yöneticilerinin liderlik, koordinasyon ve stratejik yönlendirme becerileri.

Üretim Yetenekleri (8 madde): Üretim süreçlerinin verimliliği, esnekliği ve kalitesi.

Pazarlama ve Satış Yetenekleri (5 madde): Promosyon stratejilerini doğrudan uygulama ve pazarla etkili iletişim kurma yeteneği.

Bilgi Sistemleri Yetenekleri (4 madde): Gerekli bilgileri elde etme, analiz etme ve karar verme süreçlerinde bilgi sistemlerinden yararlanma kapasitesi.

Öğrenme Yeteneği (9 madde): İç ve dış çevredeki değişimleri, problemleri ve fırsatları keşfetme ve bunlara adapte olma kabiliyeti.

Lojistik Yetenekler (7 madde): Dağıtım hızının, güvenilirliğinin ve genel tedarik zinciri yönetiminin etkinliği.

Ortaklık Kurma Yeteneği (4 madde): Stratejik ortaklarla kültür ve politikaların uyum seviyesi ve işbirliği başarısı.

Geçerlik

Ölçeğin yapısal geçerliliği, büyük bir örneklem üzerinde gerçekleştirilen Keşifsel Faktör Analizi (KFA) ile test edilmiştir. Analiz, ölçeğin teorik yapısına destekleyen 8 temel bileşenin elde edilmesiyle sonuçlanmıştır.

Veri indirgeme sürecinde, özdeğeri (eigenvalue) 1 ve daha yüksek olan faktörler dikkate alınmıştır. Faktörlerin netleştirilmesi amacıyla Varimax rotasyonu uygulanmıştır. Rotasyon sonrasında, faktör yükü 0,50 ve üzerinde olan değişkenler ölçekte tutulmuştur. Bu aşamada, yeterli faktör yüküne sahip olmayan Yet18 ve Yet23 değişkenleri nihai ölçekten çıkarılmıştır. Keşifsel analiz bulgularına göre, kalan maddelerin faktör yükleri 0,555 ile 0,839 arasında yüksek bir aralıkta rapor edilmiştir, bu da maddelerin ilgili oldukları faktörleri güçlü bir şekilde temsil ettiğini göstermektedir.

Güvenirlilik

Kaynak Tabanlı İşletme Yetenekleri Ölçeği'nin iç tutarlılığı ve güvenilirliği, Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Bu katsayı, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösteren temel bir psikometrik göstergedir.

Yapılan hesaplamalar sonucunda, elde edilen tüm ölçeğin içsel tutarlılık katsayısı (α) 0,921 olarak bulunmuştur. Bu değer, sosyal bilimlerde araştırmalar için kabul edilen standartların oldukça

üzerinde olup, ölçeğin son derece yüksek düzeyde bir iç tutarlılığa sahip olduğunu ve güvenilir bir ölçüm sağladığını kanıtlamaktadır.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sırasında kullanılan Keşifsel Faktör Analizi, 47 maddelik başlangıç setinden 2 maddeyi çıkararak nihai 45 maddelik ölçeği oluşturmuştur. Analiz, işletme yeteneklerinin sekiz başlıksız boyutta gruplandırıldığını göstermiştir. Bu sekiz faktör, özdeşer kriterine göre belirlenmiş ve Varimax rotasyonu ile birbirinden ayrılmıştır.

Faktör yüklerinin 0,555 ile 0,839 gibi güçlü bir aralıkta yer alması, maddelerin faktörlere olan katkısının yüksek olduğunu ve faktör yapısının teorik beklentilerle uyumlu olduğunu doğrulamaktadır. Bu sonuçlar, ölçeğin ölçtüğü yapıyı ampirik olarak sağlam temellere dayandığını göstermektedir.

Araç

Test Type: Geliştirme (Developmental) Ölçeği

Format: Öz Bildirim Ölçeği (Self-Report Scale)

Language Available: Türkçe

Population Group: İşletme Yöneticileri ve Çalışanlar

Age Group: Belirtilmemiş (Çalışan Yetişkin Popülasyonu)

Population Details: Türkiye'deki çeşitli sektörlerde faaliyet gösteren işletmelerin stratejik yeteneklerini değerlendiren personel.

Test Methodology: 7'li Likert Tipi Derecelendirme (1 = Kesinlikle Katılmıyorum; 7 = Kesinlikle Katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

İşletme Stratejisi, Ölçüm Geliştirme, Cronbach Alfa Katsayısı, Varimax Rotasyonu, Yönetim Yetenekleri, Lojistik Yetenekler, Öğrenme Yeteneği.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemiş

Affiliation Email addresses: zacar@gyte.edu.tr (Sorumlu Yazar A. Zafer ACAR)

Correspondence Address: Belirtilmemiş (Orijinal çalışmada Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi'nde yayınlanmıştır).

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Test Yılı: 2008

İzinler ve Ücret: Ölçeğin akademik ve ticari kullanım için telif hakları ve izinler konusunda sorumlu yazar A. Zafer ACAR ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik araştırmalarda, uygun referans gösterilerek kullanılmasını beklenir.

İletişim: zacar@gyte.edu.tr

Kaynaklar

Acar, A. Z. ve Zehir, C. (2008). Kaynak tabanlı işletme yetenekleri ölçeği geliştirilmesi ve doğrulanması. *Dokuz Eylül Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 8(1), 103-131.

Bu makalenin tam metnine erişim için bir bağlantı mevcuttur: acikerisim.deu.edu.tr

Ölçeğin orijinal PDF dokümanı buradan indirilebilir: kaynak-tabanlı-isletme-yetenekleri-olcegi-toad.pdf

Kaynak Tabanlı İşletme Yetenekleri Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

Global Yetenekler (4m): İşletmemizin global pazarlama stratejilerinin başarısı

Yönetim Yetenekleri (6m): İşletmemizdeki yöneticilerin liderlik kabiliyetleri

Üretim Yetenekleri (8m): Üretim Yetenekleri

Pazarlama ve Satış Yetenekleri (5m): Promosyon stratejilerini satışçılar ve/veya acentelerden ziyade bizzat işletmemizde uygulayabilme yeteneğimiz

Bilgi Sistemleri Yetenekleri (4m): İhtiyaçsız olan bilgileri elde etme, analiz etme ve kullanma için bilgi sistemlerinden yararlanma yeteneğimiz

Öğrenme Yeteneği (9m): Ortaya çıkan değişimler, problemler, zorluklar ile iç ve dış çevredeki fırsatları keşfetme yeteneğimiz.

Lojistik Yetenekler (7m): Dağıtım erişim zamanımız ve güvenirliliği

Ortaklık Kurma Yeteneği (4m): Ortaklıkla kültür ve politikalarımızın birbiriyle bağdaştırma seviyesi